

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vitruvius Itervm Et Frontinus

Vitruvius

Florentiae, 1513

De hostiorum & ante pagmentorum sacrarum aedium rationibus. Caput.
VI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12979

De aedibus constituendis secundum regiones.

Caput.

V.

Edes autem sacrae deorum immortalium ad regiones quas spectare debent, sic erunt constituendae, uti si nulla ratio impedierit, liberaque fuerit pars aedis, signum quod erit in cella collocatum, spectet ad uespertinam caeli regionem, uti qui adierint ad aram imolantes, aut sacrificia facientes, spectent ad partem caeli orientis, & simulacrum, quod erit in aede, & ita uota suscipientes conueantur aedem & orientem caeli, ipsaque simulacra uideantur ex orientia conueniri supplicantes, & sacrificantes, quod aras omnes deorum necesse esse uideatur ad orientem spectare, Sin autem loci natura interpellauerit, tunc conuertendae sunt earum aedium constitutiones, uti quae plurima pars moenium e templis deorum conspiciatur. Item si secundum flumina aedes sacrae fient, ita uti aegypto circa Nilum, ad fluminis ripas uidentur spectare debere, Similiter si circum uias publicas erunt aedificia deorum, ita constituantur, uti praetereuntes possint respicere, & in conspectu salutationes facere.

De hostiorum, & antepagmentorum sacrarum aedium rationibus.

Caput.

VI.

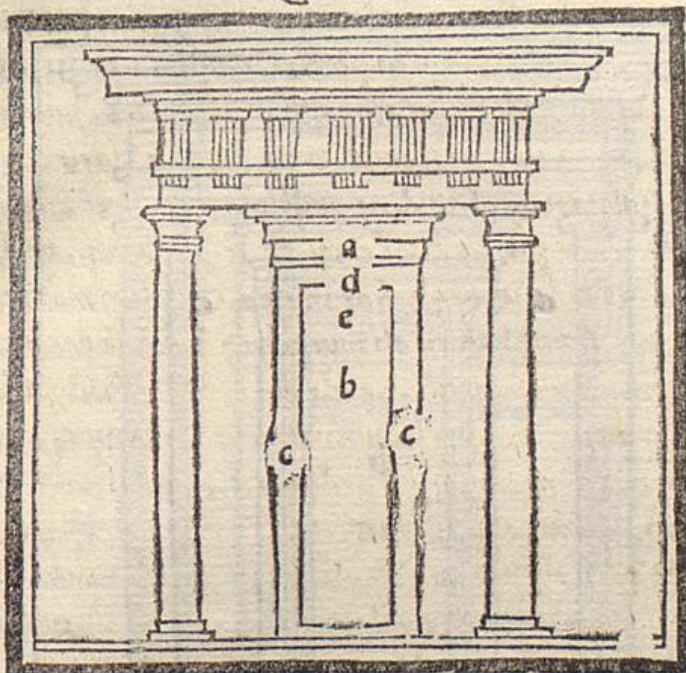
Hostiorum autem & eorum antepagmentorum in aedibus haec sunt rationes, uti primum constituentur, quo genere sunt fusturae, Genera sunt enim thyromaton haec, doricum, ionicum, atticurges, Horum symmetriae doriae generis conspiciuntur his rationibus, uti corona summa, quae supra antepagmentum superius imponitur, aequae librae

LIBER

ea sic capitulis summis columnarum, quæ in profundo fuerint, Lumen autem hypothryi constituitur sic, uti quæ altitudo ædis à pavimento ad lacunaria fuerit, diuidatur in ptes tres semis, & ex eis duæ partes luminis ualuarum altitudine constituantur, Hæc autem diuidatur in partes duodecim, & ex eis quinque, & dimidia latitudo luminis fiat in imo, & in summo contrahatur, si erit lumen ab imo ad exdecim pedes antepagmenti tertia parte, Sexdecim pedum ad uiginti quinque, superior pars luminis contrahatur antepagmenti parte quarta, Si à pedibus uiginti quinque ad triginta summa pars contrahatur antepagmenti parte octaua, Reliqua quo altiora erunt ad perpendicularium uidentur oportere collocari, Ipsa autem antepagmenta crassa fiant in fronte altitudine luminis parte duodecima, contrahanturq; in summo suæ crassitudinis quartadecima parte. Superalii altitudo, quanta antepagmentorum in summa parte erit crassitudo, Cymatium faciendum est antepagmenti parte sexta, Proiectura autem quanta est eius crassitudo, Sculptum est cymatium lesbium cum astragalo, Supra cymatium quod erit in superalio collocandum est hypothryum crassitudine superalii, & in eo sculptum est cymatium doricum, astragalum lesbium siue sculptura, Corona deinde plana fiat cum cymatio, proiectura autem eius erit, quanta altitudo superalii, quod supra antepagmenta imponitur, Dextra ac sinistra, proiecturae sic sunt faciendæ, uti crapidines excurrant, & in ungue ipsa cymatia coniungantur.

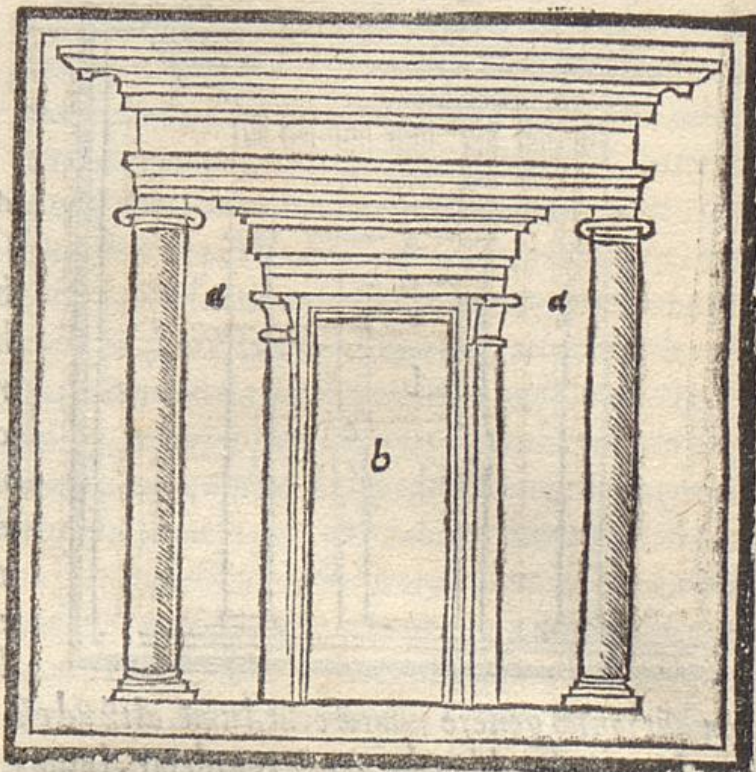

- a. corona summa
- b. lumen hypothyrri
- c. antepagmenta
- d. hyperthyrum
- e. supercalium

Sin aut ionico genere futura erunt, lumē altū ad eū dē modū, quēadmodū in doricis fieri uidetur. latitudo cōstituitur, ut altitudo diuidatur in ptes duas, et dimidiā, eiusq; ptis unius semis ima luminis fiat, latitudo cōtractura, ita ut in doricis. Crassitudo antepagmentorū altitudine luminis in frōte. xiiii. pte, Cymatiū huius crassitudinis sexta, reliq; ps præter cymatiū diuidatur in ptes. xii. harū triū priā corsa fiat cū astragalo, secūda quatuor, tertia, qnq; eaq; corsa cū astragalis circūcurrant, Hyperthyra aut ad eundē modū cōponatur, quēadmodū in doricis hyperthyridibus, Ancones siue pthyrides uocentur, exculptæ dextra ac sinistra præpedeāt ad imi supercalii libramētū præter folium, Ea habeāt in fronte crassitudinē ex antepagmenti tribus partibus unam, in imo quarta parte graciliores, q̄ superiora.

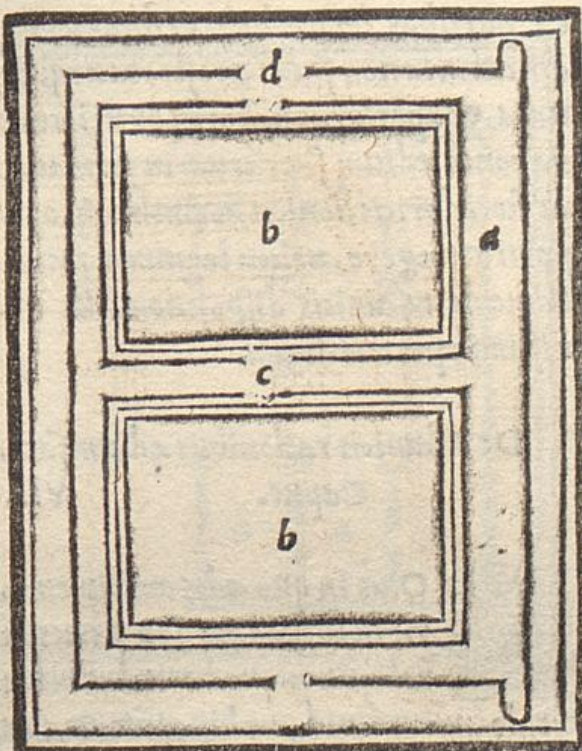
a. pthy
yides

b. Luenn
hypothē
ra

Fores ita compingantur, uti scapi cardinales sine
ex altitudine luminis totius duodecima parte, Inter
duos scapos tympana ex duodecim partibus habeant
ternas partes, Impagibus distributiones ita fient, uti
diuisis altitudinibus in partes quinque, duae superio
ri, tres inferiori designentur, Super medium mediū
impages collocentur, ex reliquis alii in summo alii in
imo compingantur, Latitudo impagis fiat tympani ter
tia parte, cymatium sexta parte impagis, Scaporum
latitudines impagis dimidia parte, Item replum de
impage dimidia et sexta parte. Scapi qui sunt ante
secundum pagmentum, dimidium impagis consti
tuantur.

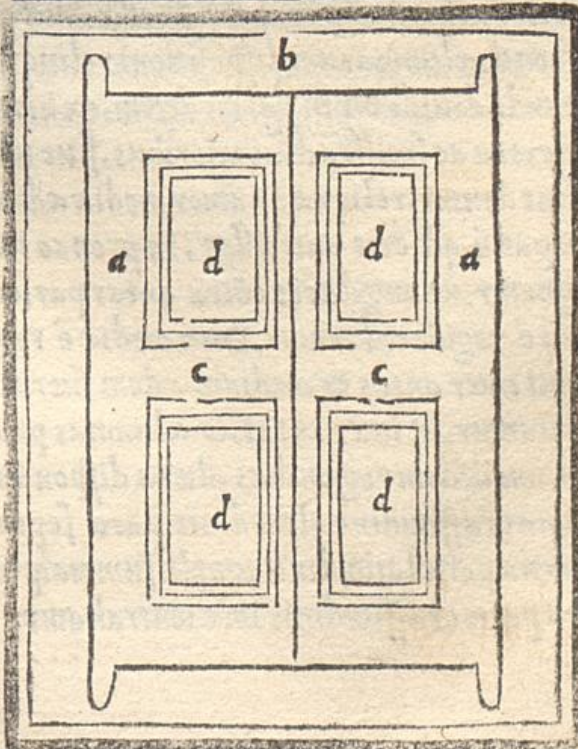

Sin autem
 ualuata
 erunt, alti-
 tudines ita
 manebunt,
 in latitudi-
 nem adiciat-
 ur amplius
 foris latitu-
 do (si qua-
 driforis fu-
 tura est) al-
 titudo adii-
 ciatur.

a. scapus
 cardina-
 lis
 b. tympa-
 num.
 c. impa-
 ges.
 d. fores ual-
 uata.

Atticurges
 aut isdem
 rationibus
 perficiuntur,
 quibus do-
 rica, præ-
 terea corse
 sub cyma-
 tiis in ante-
 pagmentis
 circundan-
 tur, quæ ita
 distribui de-
 bent, uti in
 antepagmē-
 tis præter
 cymatum

a. scapi car-
 dinales.
 b. bifores.
 c. impa-
 ges
 d. tympa-
 num.

LIBER

ex partibus septem habeāt duas ptes, ipsaq; forium ornamenta non fiunt cerostota neq; bifora sed ual- uata, & aperturas habēt in exteriores partes, Quas rationes ædium sacrarum in formationibus oportet, at fieri dorici, ionicis, corinthiisq; operibus, quo ad potui attingere, ueluti legitimis moribus exposui, Nunc de tuscanicis dispositionibus quemadmodum institui oporteat dicam.

De tuscanicis rationibus ædium sacrarum.

Caput.

VII.

Locus in quo ædis constituetur, cum habue- rit in lōgitudine sex partes, una dempta, reliquum quod erit, latitudini detur, Lon- gitudo autem diuidatur bipartito, & quæ pars erit in- terior, cellarum spatii designetur, quæ erit proxima fronti, columnarum dispositioni relinquatur, Item la- titudo diuidatur in partes decem, ex his ternæ partes dextra ac sinistra cellis mioribus, siue ubi alæ futuræ sint dentur, reliquæ quatuor mediæ ædi attribuantur, Spatiū, qd̄ erit ante cellas, in pronaō ita colūnis desi- gnetur, ut angulares cōtra antas parietū extremorū è regiōe collocentur, Duæ mediæ è regiōe parietū, qui inter antas & mediam ædem fuerint, ita distri- buantur, ut inter antas, & columnas priores per me- dium iisdem regionibus alteræ disponantur, eæq; sint ima crassitudine altitudinis parte septima, altitudo tertia parte latitudinis templi, summaq; colūna quar- ea parte crassitudinis imæ contrahatur.